

۲۰۱۵/۰۲/۰۲

نظر محمد مطمين

نویسنده و تحلیلگر

کابینه افغانستان: مشکلات و نگرانی ها پنجشیر، مجاهدین، کمونست ها و سیکولرها

این بار در کابینه جدید پیشنهادی بیش از همه مقام های سابق پنجشیری به گونه زیانباری متاثر شده اند، در گذشته بیشترین وزارتخانه ها و پست های کلیدی متعلق به پنجشیری ها بود. همچنان ولایت پروان نیز در گذشته در کابینه دارای افراد مهمی بود، اما این بار از این ولایت، همچنان ولایت تخار کسی به چشم نمی خورد و تنها از ولایت پنجشیر یکتا آنهم به عنوان وزیر صحت عامه معرفی شده است.

در ساختار حکومت موقت ترکیب قومی ۵۴،۵٪ پشتون، ۳۸٪ تاجک، ۱۷،۲ هزاره و ۱۰،۲٪ ازبک بود. در این دوره به شمول رئیس جمهور و معاونان وی، شمار پست های کلیدی دولت به ۲۹ چوکی می رسید.

در آن حکومت، معاون رئیس جمهور و وزیر دفاع فهیم، وزیر امور داخله یونس قانونی و وزیر خارجه عبدالله عبدالله همه از قوم تاجک و خاصاً باشندگان پنجشیر بودند. همچنان اداره کلیدی امنیت توسط محمد عارف سروری که نیز از باشندگان پنجشیر بود، اداره می شد.

در ساختار حکومت انتقالی ۵۴،۳٪ پشتون ها، ۲۰٪ تاجک ها، ۱۴،۴ هزاره ها و ۱۱،۴٪ ازبک ها سهم داشتند که در این دوره به شمول رئیس جمهور و معاونان وی، پست های کلیدی دولت ۳۵ چوکی بود.

در حکومت انتقالی باز هم مارشال قسیم فهیم معاون رئیس جمهور و وزیر دفاع، عبدالله وزیر خارجه و قانونی وزیر معارف و عارف سروری رئیس اداره امنیت ملی (اکتوبر ۲۰۰۱ - فبروری ۲۰۰۴) همه متعلق به قوم تاجک و پنجشیری بودند. در دوره نخست رئیس جمهور سابق کرزی (۲۰۰۴ - ۲۰۰۹) درصدی اقوام از ثبات برخوردار نبود و نه وزارت های دارای ثبات بود؛ بعضی وزارت ها در جریان ۵ سال دارای ۵ وزیر و برخی هم کارکرد ۴ وزیر را به آزمایش گرفت. در این دوره، معاون رئیس جمهور احمد ضیاء مسعود، عبدالله وزیر خارجه از پنجشیر و یک سال بعد وزیر داخله ضرار احمد نیز از ولایت پروان (۲۰۰۵ - ۲۰۰۸) متعلق به قوم تاجک بود؛ در حالی رحیم وردگ وزیر دفاع بود، اما لوی درستیز بسم الله محمدی از صلاحیت ها و قدرت کافی برخوردار بود.

ریاست پارلمان را یونس قانونی به عهده داشت، وزارت داخله و ریاست عمومی امنیت ملی متعلق به پنجشیر بود. امرالله صالح از فبروری ۲۰۰۴ تا جون ۲۰۱۰ ریاست امنیت ملی را به دوش داشت. نامبرده از این سمت زمانی برکنار شد که در هنگام برگزاری لویه جرگه همزمان با ورود کرزی به مجلس چند فیر راکت در نزدیکی محل بودباش کرزی اصابت کرد.

اسماعیل خان نیز برخلاف میل و اراده خودش، از ولایت هرات برکنار و در کابل به حیث وزیر آب و برق گماشته شد. در دور دوم رئیس جمهور سابق کرزی (۲۰۰۹ - ۲۰۱۴ میلادی) درصدی اقوام در حکومت از ثبات برخوردار نبود؛ و نه هم وزارت ها ثابت بود. در برخی وزارت ها در مدت ۵ سال ۴ وزیر به کار گماشته شد و در بعضی ۳ رد و بدل شدند. در این دوره، قسیم فهیم در پست معاونیت رئیس جمهور، رحیم وردگ و بسم الله محمدی به عنوان وزیر دفاع، زلمی رسول و ضرار احمد مقبل به حیث وزیر خارجه، اتمر، محمدی، پیتنگ و داوودزی به عنوان وزیر داخله کار کردند و وزارت انکشاف دهات با ویس برمک و رئیس امنیت ملی نخست امرالله صالح و بعداً رحمت الله نبیل بود. با وجود رقابت شدید دوستم ولایت بلخ از زمان آغاز حملات امریکا بر افغانستان به عطا محمد نور که از قوم تاجک است، تعلق داشته است.

کابینه حاضر که بعد از سه و نیم ماه توسط رئیس جمهور اشرف غنی معرفی شد و دارای ۲۵ وزیر است، در آن ترکیب قومی قرار نیل است: پشتون ۴۰٪، تاجک ۲۸٪، هزاره ۱۶٪، ازبک ۱۲٪ و ترکمن ۴٪. در این کابینه ۱۳ وزیر از سوی رئیس جمهور اشرف غنی و ۱۲ تن آنها به وسیله داکتر عبدالله معرفی شده اند؛ رئیس امنیت به توافق هر دو و رئیس بانک مرکزی از سوی رئیس جمهور معرفی شده که هر دو پشتون اند.

د پانوی شمیره: له ۱ تر ۳

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

پاڼه: دليکنې دليکنيزې بڼې پاڼوالې د ليکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په خپر و لولئ

در کابینه یادشده از برخی ولایات ناامن مانند: هلمند، پکتیا، کنر، نورستان، سرپل و غور وزیري معرفي نشده و تقریباً ده وزیر معرفي شده در آن، از چهره های حامی کمونست ها بوده و به همین گونه وزیران تکنوکرات و از حمایت غربی ها برخوردار در آن نیز حضور گسترده دارند.

در میان وزیران پیشنهادی بر پایه گزارش ها ۱۲ تن آنها و برخی گزارش ها آنرا ۱۱ و برخی هم ۱۳ می نویسند دارای تابعیت خارجی اند که در این میان ۵ تن آنها دارای تابعیت امریکایی اند. اما دو تن آنها صلاح الدین ربانی و علومی تابعیت دومی خود را لغو کرده اند.

غلام جیلانی پوپل نامزد وزیر مالیه به دلایل نامعلوم از نامزدی خود منصرف شد، بر پایه برخی گزارش ها نامبرده از اینکه نمی توانست به تقاضاهای نمایندگان ولسی جرگه پاسخ دهد، از نامزدی اش انصراف کرد و همچنان گفته می شود که رئیس جمهور به وی گفته بود که از نامزدی اش انصراف نماید.

نامزد دوم یعقوب حیدری بود که برای وزارت زراعت نامزد بود، به دلیل تحت تعقیب بودن از سوی پولیس انترپول به خاطر عدم پرداخت مالیه اش در کشور استونیا از نامزدی اش انصراف داد.

سوم، محمود صیقل بود که به دلیل تاکید بر تابعیت خارجی اش از نامزدی اش منصرف شد. در کابینه جدید بیشتر وزیران پیشنهادی افراد تحصیل کرده بریتانیا هستند؛ همچنان گفته می شود که رئیس شورای امنیت و دو تن از والیان جدید التقرر نیز با بریتانیا روابط نزدیکی دارند.

در انتخاب کابینه و والی ها نقش امریکا و بریتانیا بیش از همه پدیدار است؛ برخی کارشناسان می گویند که امریکا تا حد زیاد مسله افغانستان را به بریتانیا واگذار کرده است.

با اعلام کابینه جدید مجاهدین سابق شوك خورده و اکنون به راهکارهای دیگری می اندیشند؛ زیرا در این کابینه نقش آنها کمتر است.

مجاهدین سابق می گویند که در کابینه جدید سهم کمونست ها بیشتر است؛ بلخاصه اینکه نهادهای امنیتی به آنها تعلق گرفته است. مجاهدین سابق و کمونستان سابق که در دوران تجاوز شوروی سابق با هم جنگیده اند و خاطره های آن روزها را در ذهن دارند؛ به راحتی نمی توانند همدیگر را بپذیرند؛ این امر البته به نفع طالبان است.

نمایندگان ولسی جرگه فیصله کرده اند که هفت وزیر پیشنهادی و رئیس بانک مرکزی به دلیل داشتن تابعیت دوگانه باید از لست کابینه خارج کرده شوند، اما این فیصله نیز به وسیله برخی نمایندگان به چالش کشیده شده است.

ترکیب کنونی قومی کابینه پشتون ۳۱،۲۵٪، تاجک ۳۱،۲۵٪، هزاره ۱۸،۷۵٪، ازبک ۱۲،۵٪ و ترکمن ۶،۲۵٪ بود؛ ممکن این ترکیب نهایی نباشد و تغییراتی در آن راه یابد.

بر پایه برخی گزارش ها، گروه عبدالله در تلاش هستند که وزیران پیشنهادی آنها در فهرست نخست بلخاصه علومی موفق نشوند که رای اعتماد از ولسی جرگه به دست آورند، به این ترتیب به عوض آنها کسان دیگری معرفی می شوند.

اما گزارش های تازه می رساند که سران حکومت ایتلافی در تلاش هستند که هفت نامزد و رئیس دو تابعیت بانک مرکزی را بر نمایندگان ولسی جرگه بقبولانند.

در داخل ولسی جرگه نیز گفته می شود که همه وزیران دو تابعیت از فهرست اخراج نشده اند. نمایندگان در گذشته نیز بر مبنای تعاملات پولی رای اعتماد داده اند و این بار نیز احتمال آن می رود. هم اکنون از جمله ۱۲ دو

تابعیت ۷ آنها را نپذیرفتند؛ ممکن در پنهان معامله بی صورت گرفته باشد. به نظر می رسد که کشمکش ها بین ولسی جرگه و کابینه مدت های درازی را در بر خواهد گرفت؛ اما اگر نمایندگان به دریافت امتیازات بیشتری موفق شوند، این مشکل به زودی حل خواهد شد؛ ممکن در صورت نیاز، سفارت های امریکا و بریتانیا نیز مداخله نمایند و نمایندگان راضی سازند.

سران تیم عبدالله از عبدالله به شدت ناراض هستند؛ خاصتاً بسم الله محمدی وزیر دفاع سابق، یونس قانونی معاون رئیس جمهور سابق، فضل احمد معنوی رئیس سابق کمیسیون انتخابات، امرالله صالح رئیس سابق امنیت ملی و فرزند مارشال فهیم ادیب فهیم.

اینها به عبدالله گفته اند که در کابینه چرا سهم پنجشیر کم است و تنها یک وزارت عادی به پنجشیر داده شده است؛ همچنان افراد مربوط تیم عبدالله در ولسی جرگه و مشرانو جرگه هم از وی به شدت ناراض هستند.

از سوی دیگر، اشخاص فعال در کمپاین انتخاباتی اشرف غنی نیز از وی ناراض هستند؛ زیرا در انتخاب کابینه به خواسته های آنها توجه بی صورت نگرفته است.

اما امر مهم این است که صلاحیت انتخاب افراد برای کابینه بیشتر از آن خارجی ها بود، نه عبدالله و اشرف غنی؛ تا زمانی که رضایت امریکا حاصل نگردد، مشکل است که آنها افراد مورد نظر خود را در کابینه جابجا سازند.

استاد سیاف، اسماعیل خان، ستار مراد، معنوی، قانونی، محمدی، عارف سروری و ادیب فهیم در تیم عبدالله و حضرت مجددی، پیرگیلانی، امین وقاد او اعضای شورای حزب اسلامی در تیم اشرف غنی به شدت ناراض و دل خوره هستند.

قیوم کوچی کاکای رئیس جمهور که تقاضای وزارت خارجه را داشت و این مسله پذیرفته نشد، دوباره به امریکا برگشته است. اعضای تیم هر دو فکر می کنند که کمونیست سابق حنیف اتمر نظام را به چرخش آورده و از حمایت دوستم نیز برخوردار است.

در حکومت فاعلی و در فهرست نخست کابینه، معاون اول رئیس جمهور دوستم، رئیس شورای امنیت حنیف اتمر، نامزد وزارت دفاع شیرمحمد کریمی، نامزد وزارت داخله علمی، نامزد وزارت ترانسپورت فیض الله ذکی، نامزد وزارت اقتصاد اوغلی، نامزد وزارت اطلاعات و فرهنگ آی سلطان خیری، نامزد وزارت کار و امور اجتماعی منصور نادری، نامزد وزارت مخابرات برنا کریمی، نامزد وزارت معارف زلمی یونسی، نامزد وزارت زراعت یعقوب حیدری و نامزد وزارت حج و اوقاف فیض محمد عثمانی همه از چهره های حامی کمونیست های سابق اند. (البته پیرامون سه تن آنها به معلومات موثق نیاز است) اگر به دوره های انتقالی، موقت، دوره نخست و دوم کرزی نظری انداخته شود و این کابینه را با کابینه آن دوره ها به مقایسه بگیریم، تفاوت فاحشی وجود دارد. وزیران قوی و مهم پنجشیر کنار زده شده اند و در این کابینه به نسبت قوم تاجک، قوم هزاره و ازبک از منفعت بیشتری برخوردار شده اند.

کار مهمی را که اشرف غنی انجام داد، این بود که بر عبدالله عبدالله این امر را پذیرفت که در کابینه جدید وزیران سابقه حضور نداشته باشند؛ البته این امر، کار خوبی بوده و اشرف غنی از ترفند خوبی استفاده کرده است. اما این وزیران قدرتمند سابق آرامش را اختیار خواهند کرد؟

در جریان سیزده کال گذشته برای نخستین باری است که معاون نخست رئیس جمهور ازبک و دوم آن هزاره است؛ اما در کنار آن، رئیس اجرایی تاجک (که برخی برادران تاجک وی را پشتون می دانند، اما عملاً از تاجک نماینده گی می کند) و در امور حکومتداری خوب نماینده ارشد رئیس جمهور ضیا مسعود هم تاجک است.

در ولسی جرگه قبلاً گروهی هایی تشکیل گردیده، برخی گزارش ها می رساند که این مرتبه نمایندگان پشتون، ازبک و هزاره با هم همدمت می شوند و ممکن در برابر تاجک ها به تشکیل ائتلافی بپردازند.

یا اینکه برخی نمایندگان در برابر رئیس جمهور قرار گرفته و به نامزدان رای ندهند که به وسیله وی معرفی شده اند. اما به هر صورت، وزیران حامی کمونستان سابق از شانس بیشتری برخوردار اند، تا رای اعتماد پارلمان را به دست آورند، آنها در ۱۳ سال گذشته به حد زیادی تلاش و کار کرده اند و از اختلافات درونی احزاب اسلامی به حد اعظمی بهره برده اند. در کابینه جدید، بیشتر افرادی جاسازی شده اند که از نفوذ مردمی، محلی و قومی برخوردار نیستند. یعنی اگر زمانی خارجی ها، رئیس جمهور غنی و یا عبدالله بخواهند که آنها را برکنار نمایند، به راحتی ایشان را از پست وزارت حذف کنند. همچنین والی های جدید هم از همین گونه اشخاص اند که دارای نفوذ مردمی، محلی و قومی نیستند. در دوره کرزی برکنار کردن یک مقام بلندپایه کاری دشوار بود، برکناری مارشال فهیم، بسم الله محمدی، رحیم وردگ، یونس قانونی که وزرا بودند و همچنان عطا محمد نور والی بلخ، گل آغا شیرزی والی ننگرهار، جمعه خان همدرد والی پکتیا و شماری دیگری از والی ها کار آسانی نبود.

شماری از نمایندگان ولسی جرگه خود دارای دو تابعیت اند؛ اقامه دومی در جیب هر وزیر، معاون وزیر، نماینده ولسی جرگه، والی، معاون والی، جنرالان اردو و پولیس و رئیسان ولایتی موجود است، حتا برای تمام اعضای فامیل خود اقامه کشور امارات را به دست آورده اند، لازم است که اقامه های دومی مقام های افغانی هم لغو گردد. حرف کاهش فاصله میان ارگ و مسجد یک سخن نادرست است؛ در تمام کابینه یک عالم دین سنی مذهب وجود ندارد؛ حتا برای وزارت عدلیه و حج و اوقاف نیز عالم برجسته دینی نامزد نشده است. اما اینکه آیا برخی ولایت ها به امامان مساجد یا عالمان دین داده می شود یا خیر؟ اگر داده می شود، آیا به علمای حامی دولت خواهد شد و یا علمای بی طرف؟ این مسله نیز هنوز روشن نیست. برخی تحلیلگران به این باور اند که امریکا و بریتانیا مصمم بودند که به رهبری جبهه شمال اپوزیسیون سیاسی را از بین ببرند و ممکن جای آنها را حامد کرزی پر نماید.

طالبان از وضعیت بحرانی موجود به حد اعظمی بهره برده و در پنهان کسانی که از وضعیت جاری ناراض هستند با طالبان روابط شان را استحکام بخشیده و طالبان نیز تلاش خواهند کرد با چنین افراد ارتباط برقرار کرده و از آنها استفاده نمایند.

پایان

د پانوی شمیره: له ۳ تر ۳

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلپکنی د لیکنیزې بنی پازوالی د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په خیر و لولی